

Abstract nr: 2**Beteendeterapeutisk träning av adaptiva förmågor hos barn med autism på habilitering**Josefin Mannberg¹¹⁾ Landstinget Uppsala län, Uppsala

Bakgrund: Att ha ett autismspektrumtillstånd innebär omfattande störning i utvecklingen som karaktäriseras av stora brister i förmågan till social interaktion, kommunikation och ett ritualistiskt och stereotyp beteende. De mest studerade behandlingsprogrammen är de med tidig hembaserad intervention (EIBI). **Metod:** I denna studie undersöktes 11 barn före och efter ett års träning beteendeterapeutisk intensivträning inom rutinvården. **Syfte:** Syftet var att se om träningen påverkade barnens adaptiva förmågor och förändring av problembeteenden. **Resultat:** Analysen visade en ökning i positiv riktning av adaptiva förmågor i genomsnitt med 3,7 standardpoäng (Vineland Adaptive behaviour Scales, VABS) men var ej statistiskt signifikant. På domänen Communication (kommunikation) fanns en statistiskt signifikant ökning i positiv riktning av standardpoäng med 12,8 poäng. Barnens skalpoäng på Maladaptive index minskade i positiv riktning i genomsnitt med 3,9 poäng, men var ej signifikant. Undersökningen är gjord på ett litet antal barn utan kontrollgrupp, vilket gör de positiva fynden svåra att generalisera, samtidigt som området är mycket svårstuderat.

Abstract nr: 4**Kommunikation vid Rett syndrom; vetenskaplig evidens och erfarenhet**Helena Wandin¹¹⁾ Jämtlands läns landsting, Frösön**Bakgrund:**

Intresset och kunskapen om kommunikation vid Rett syndrom har ökat sedan de första internationellt accepterade diagnostiska kriterierna skapades 1984. Under de senaste tio åren har ett tjugotal artiklar om Rett syndrom och kommunikation eller kommunikativa förmågor publicerats. Ämnet har också tagits upp av erfarna kliniker på ett antal konferenser, exempelvis ID-dagarna 2009. De olika artiklarna och rapporterna från kliniska erfarenheter ger en komplex bild.

Syfte:

Att ge en sammanfattning av aktuellt kunskapsläge grundat på vetenskaplig evidens, kliniska rapporter från andra yrkesverksamma och samlade erfarenheter från Rett Center.

Metod:

Artikelsökningar. Föreläsningar och presentationer på internationella konferenser, studiebesök, erfarenhet från tvärprofessionell utredning av cirka 60 patienter och samtal med anhöriga samt personal från för/skolor eller habiliteringar.

Resultat:

Personer med Rett syndrom har möjlighet till återinläring och nyinläring. Faktorer som är viktiga för kommunikativ utveckling är att omgivningen är responsiv, förväntar sig aktivt deltagande från personen med Rett syndrom och anpassar aktiviteter efter intresse och behov. Grafisk AKK har visat sig kunna underlätta samspillet och ge personen med Rett syndrom ökade möjlighet att välja, kommentera, berätta och att visa språkliga förmågor.

En kort sammanfattning av vetenskaplig evidens, nationella och internationella kliniska rapporter kommer att presenteras. Några personer med Rett syndrom och deras sätt att kommunicera kommer att presenteras med hjälp av filmklipp.

Slutsats:

En strategi för att stimulera kommunikation och kommunikationsutveckling behövs livet ut.

Abstract nr: 8**Sittande hos barn med funktionsnedsättning och korrigerande korsett**

Annika Blomkvist¹, Kristina Olsson²

¹⁾, Göteborg ²⁾ Drottning Silvias barn o ungdomssjukhus

Bakgrund: Skolios är vanligt förekommande hos barn med funktionsnedsättningar. Skoliosfrekvensen är högre hos barn utan gångförmåga. Det innebär att många av barnen sitter större delen av dagen. Ett välfungerande sittande främjar möjligheten till aktivitet. I Västra Götalandsregionen sker inprovning av korsett på Regionhabiliteringen och tar cirka två veckor. Under inprovningen undersöks hur sittförmågan påverkas av korsetten. Systematiserad tryckregistrering på bänk ingår i analysen.

Syfte: Att beskriva hur sittförmågan påverkas av korrigerande korsett och identifiera för vilka grupper sittandet förbättras.

Metod: En retrospektiv granskning av journaler hos samtliga barn som provat in korrigerande korsett 2003-10 har genomförts. 122 patienter uppfyllde inklusionskriterierna. 26 % var gångare och 54 % kunde sitta själv. Skoliosgrad varierade mellan 19°-126°. De vanligaste diagnoserna var cerebral pares (38) och myelomeningocele (19).

Resultat: Symmetrisk belastning i sittande mättes hos 90 barn, varav 46 förbättrades och 2 försämrades med korsett. Stabilitet mättes hos 49, varav 31 förbättrades och 8 försämrades. De negativa konsekvenserna gick ofta att åtgärda med korrigerande stol eller korsett och/eller fortsatt inträning. Konsekvenser för sittförmåga med korsett fanns beskrivet i journaltext hos 111 barn, 77 barn förbättrades och fem försämrades.

Slutsats: Korrigerande korsett har en positiv inverkan på sittfunktion. Störst effekt syns hos barn som inte sitter utan stöd. Klinisk betydelse: Många barn får minskat behov av stöd i sittande med korsett. Ett mer upprätt sittande med förbättrad huvudkontroll ökar möjligheten till delaktighet. Med sittanalys med tryckregistrering kan nödvändiga åtgärder identifieras. Motivationen hos barn och familj och förståelsen för anpassningar ökas. Samarbetet med ortopedingenjörerna har utvecklats.

Abstract nr: 9**Att växa – ett projekt om transition har fokus på transitionen från tonår till vuxenliv.**

María Blad¹, Katarina Harström²

¹⁾, Angered ²⁾ Stiftelsen Bräcke Diakoni

Bakgrund:

Riksgymnasium för ungdomar med rörelsehinder finns i Umeå, Stockholm, Kristianstad och Göteborg. Alla elever har någon form av rörelsenedsättning, många har också andra funktionsnedsättningar. Vissa använder AKK. Riksgymnasiet erbjuder skola, habilitering och elevhem.

I Göteborg är Stiftelsen Bräcke Diakoni, som bedriver non-profit verksamhet inom vård och omsorg, huvudman för habilitering och elevhem. Undervisningen sker inom den kommunala gymnasieskolan.

Att växa – ett projekt om transition startade våren 2010. Projektet vänder sig till elever vid Riksgymnasiet i Göteborg samt deras föräldrar. Det drivs av Bräcke Diakoni i samarbete med RBU i Göteborg med omnejd och finansieras av Allmänna Arvsfonden.

Syfte, Metod, Nuläge/Resultat:

Att förbereda eleverna för vuxenlivet är ett av verksamhetens övergripande mål. Viljan att intensifiera detta arbete var upprinnelsen till projektidén. Vi ville också på ett nytt sätt göra föräldrarna delaktiga. Att tillgodose deras behov av stöd i sitt föräldraskap var också en ambition.

Projektet skapar mötesplatser där föräldrar träffas för att utbyta erfarenheter samt få möjlighet till avkoppling och återhämtning. Kunskap förmedlas också om förhållningssätt till sin ungdoms vuxenblivande. För eleverna erbjuds träffar och temahelger där syftet är att diskutera vuxenliv utifrån olika aspekter. Självtändighet och frigörelse är exempel på gemensamma teman för såväl elever som föräldrar. Vår förhoppning är att de parallella diskussionerna leder till ett samtalsklimat dem emellan som ger en ökad medvetenhet och förståelse.

Slutsats:

En av slutsatserna vi drar är att föräldrar till ungdomar med funktionsnedsättningar på väg mot vuxenlivet behöver särskilt stöd. Vi kommer också att berätta hur det kan utformas.

Abstract nr: 11
PRAGMA - ett samarbetsprojekt kring kommunikation

Anna Carlstrand¹, Britt Claesson², Maria Olsson²

¹⁾ *Drottning Silvias Barn- och ungdomssjuk, Göteborg* ²⁾ *DART*

Bakgrund

PRAGMA är ett projekt som drivs av DART, västra Sveriges kommunikations- och dataresurscenter, i samarbete med RBU i Göteborg. Projektet finansieras med medel från Arvsfonden.

Syfte

Projektets övergripande syfte är att ge barn med omfattande kommunikationssvårigheter och personer i barnens omgivning bättre förutsättningar att kommunicera med bildbaserade kommunikationsböcker.

Metod

Vi har arbetat nätverksbaserat kring 11 barn i ålder 2-10 år. I nätverket har vi gemensamt tillverkat, använt och utvärderat pragmatiskt uppbyggda kommunikationsböcker inspirerade av den australiensiska logopeden Gayle Porters arbete med PODD-böcker. Kommunikationsböckerna har bearbetats och gjorts tillgängliga för spridning via DARTs hemsida. Vi har samlat erfarenheter och kunskap om arbetssättet och utvärderat insatsen på olika sätt. Nätverket kring varje barn har bestått av föräldrar och personal från förskola/skola. Barnen har olika diagnoser så som cp-skada, autism, Rett syndrom, tvecklingsstörning.

Resultaten vi presenterar utgår från:

Nätverkets uppfattning om arbetssättet, kommunikationsböckerna och deltagande i projektet
Barnen utveckling vad gäller användning av ord/fraser och kommunikativa funktioner

Slutsats

Att introducera och använda kommunikationsböcker i ett barns liv kräver stora insatser från omgivningen. Det finns ett behov av att öka tillgången av färdiga kommunikationsböcker som föräldrar och personal kan börja använda med barnen. Vi ser också att nätverket kring barnen har behov av att träffa andra för att diskutera användning av och innehåll i kommunikationsböckerna. Vår slutsats är att vi inom projektet PRAGMA har gett bättre förutsättningar för introduktion och användning av pragmatiskt uppbyggda kommunikationsböcker och vill gärna dela med oss av våra erfarenheter.

Abstract nr: 14
syskon

Gunilla Persson¹

¹⁾ *Västerbottenslänslandsting, Umeå*

ABSTRACT

Syfte med studien har varit att ta reda på hur barn som har en bror eller syster med funktionsnedsättning beskriver sig själva, sin relation till syskonet och övriga familjen samt kamrater.

Den metod som använts har varit en kvalitativmetod i form av intervjuer med semistrukturerade frågor. Intervjuer har föregåtts av en granskning av kunskapsläget på området, där några av de studier som uppmärksammats fungerat som en teoretisk referensram för frågeställningar i intervjun. Urvalet av intervjupersoner har skett i flera steg där författaren kontaktat personer har kännedom om information om forskningsfrågan ett så kallat snöbollsurval. Intervjuer har genomförts med 8 barn i åldrarna 8 -21 år. Det har varit 5 flickor och 3 pojkar som intervjuats. Det har varit betydelsebärande för resultatet att barnen själva har fått berätta om sina upplevelser och erfarenheter.

Resultatet visar att det finns några teman som kommer i barnens berättelser. Dessa är att barnen upplever att det är annorlunda att ha ett syskon med funktionsnedsättning. Barnen beskriver att relationerna är annorlunda både för dem själva, syskonet och familjen.

I resultatet finns också en tydlig könsskillnad där flickorna tydligare beskriver att de är engagerade i omvårdanden runt syskonet. Resultatet visar också på att barnen i intervju- undersökningen har samma strategier nämligen att anpassa sig och att förstå för att hantera vardagen. Resultatet visar också att barnen tycker att det är viktigt med stöd där övriga familjemedlemmar kan utgöra stödjande faktorer men också personer utanför kärnfamiljen omnämns som betydelsefulla.

Abstract nr: 19

Syskonskapet i fokus.

Att vara syskon till en syster/ bror med funktionsnedsättning.

Regine Lundholm¹, Kristina Gustafsson-Bonnier², Gunilla Jaeger³

¹⁾ Ågrenska AB, Hovås ²⁾ Stockholms läns landsting ³⁾ Ågrenska AB

Syskonkärlek eller i skuggan av ett syskon?

Kunskaper om och erfarenheter av att ha en syster eller bror med funktionsnedsättning.

Det finns idag inga säkra uppgifter på hur många barn i Sverige som har en bror eller syster med funktionsnedsättning, men vi vet att det är många barn. Erfarenheter från äldre syskon säger oss att samtal i familjen och att kunna prata om funktionsnedsättningen är viktigt för att skapa trygghet och begriplighet. Många syskon har bristfälliga kunskaper om sin brors eller systers funktionsnedsättning och vad den innebär. För de professionella handlar det om att utveckla sätt att arbeta med familjen som helhet och att samtidigt kunna rikta särskilda insatser till syskon. Projektet vill förmedla ett aktivt och förebyggande synsätt med syfte att skapa möjligheter till samtal och dialog.

Presentation av erfarenheter från:

Syskongrupper för barn 3-6 år med parallella föräldragrupper.

Syskonvistelser för skolbarn och unga vuxna.

Syskonaktivitet inom ramen för föreningsverksamhet.

Allmänna arvsfonden finansierar samarbetsprojektet 2010-2012 mellan Habilitering & Hälsa i Stockholms läns landsting, Ågrenska Stiftelsen i Göteborg, AMC-föreningen samt leg. psyk., psykoterapeut Christina Renlund.

Projektet djupstuderas i uppdrag för arvsfonden av Fil. Dr. Kirsti Kuusela, Universitetslektor vid Karlstads universitet.

Abstract nr: 22

Effekt av musikaliska stimuli: En neurofysiologisk studie

Märith Bergström-Isacsson¹

¹⁾ Jämtlands läns landsting, Frösön

Bakgrund

Rett syndrom (RTT) är en utvecklingsneurologisk störning som påverkar kroppens basala funktioner inklusive den centrala kontrollen av det autonoma nervsystemet i hjärnstammen. Musik används av föräldrar och vårdare t.ex. för att lugna, aktivera, motivera och kommunicera.

Syfte

Målet med studien var att undersöka vilken effekt sex musikaliska stimuli hade på kontrollförmåga av det autonoma nervsystemet samt på kortikala känslomässiga reaktioner hos personer med RTT.

Metod

Studien inkluderade 35 personer med RTT samt 11 barn med normal utveckling. Denna experimentella studie är genomförd både som en jämförelse av data mellan de två grupperna och individuella resultat inom respektive grupp. Kontinuerliga fysiologiska data registrerades vid en hjärnstamsundersökning. Kontrollsituationen var individernas egna fysiologiska utgångsvärden, baslinje. Data registrerades också med en videoanalys av ansiktsuttryck med hjälp av Facial Action Coding System (FACS). Avsikten med FACS var att identifiera ansiktsuttryck som utlöstes av patologisk hjärnstamsaktivitet och om möjligt skilja dem från emotionellt orsakade ansiktsuttryck som utlöstes från cortex. Dessa ansiktsuttryck jämfördes med resultaten från hjärnstamsregistreringen och respektive musikaliskt stimuli.

Resultat

Resultaten visade att musik har en mätbar effekt på hjärnstammens kontrollfunktioner, men att det är omöjligt att med säkerhet förutse fysiologiska och emotionella reaktioner till musik. FACS kan användas för att identifiera, och även för att skilja, ansiktsuttryck från patologisk hjärnstamsaktivitet från emotionellt orsakade ansiktsuttryck.

Slutsats

FACS är en ny teknik vilken aldrig använts i studier kring RTT, men inte heller i musikkforskning. Kombinationen av musik, FACS och hjärnstamsundersökningar ger oss möjligheter till nya och intressanta forskningsområden – inte bara när det gäller Rett syndrom.

Abstract nr: 24**Föräldrar kan! Utvärderingsresultat från AKKtiv föräldrakurs i kommunikation**

Gunilla Thunberg¹, Malin Broberg²

¹⁾ Sahlgrenska Universitetssjukhuset, Göteborg ²⁾ Psykologiska Inst, Göteborgs Universitet

BAKGRUND

Inom ramen för projekt AKKtiv (AKK-tidig intervention) utvecklas och utvärderas utbildningsinsatser till föräldrar som har barn med kommunikativ funktionsnedsättning. Under den grundläggande kursen "Komlgång" får föräldrarna kunskap om kommunikation, kommunikationsutveckling, responsiva och miljömodifierande strategier samt AKK.

SYFTE

Syftet med föreliggande presentation är att delge forskningsresultat med fokus på föräldrars kommunikation med sina barn i hemmet och hur denna ändras efter Komlgång-kurs.

METOD

Data i denna presentation utgörs av filmer från 39 föräldrar inspelade före och efter kurs, 87 bearbetade kursutvärderingsenkäter samt intervjuer av föräldrar och kursledare. Alla filmer analyserades med instrumentet KOMMUNIKATIV som utvecklats i projektet och som skattar kommunikativ stil (responsiva strategier och användning av AKK), några med den kvalitativa metoden Conversation Analysis (CA) och ett brittiskt kodningsinstrument

RESULTAT

Analysen med KOMMUNIKATIV visade på en statistiskt signifikant positiv förändring i efter kurs. Föräldrar som inte gått kurs visade ingen förändring. CA-studierna kunde visa på en enorm kompetens hos många föräldrar i samspellet med sina barn. Några tydliga strategier som kunde identifieras i dessa studier används nu i AKKtiv-kurserna. I intervjuer och enkäter beskriver föräldrarna en förändring; de pratar mindre, väntar in, är tydligare och använder mer tecken och bilder och att detta leder till ett förbättrat samspel.

SLUTSATS

Olika studier i AKKtiv visar att många föräldrar har en god förmåga att kommunicera med sina barn med funktionsnedsättning och att denna utvecklas positivt efter AKKtiv Komlgång. De förmågor föräldrarna utvecklar är sådana som i aktuell forskning lyfts fram som essentiella för en god kommunikations- och språkutveckling hos barnen.

Abstract nr: 25**Rörelsestyrda TV-spel som träning för barn med motoriska nedsättningar**

Marlene Sandlund¹

¹⁾ Umeå universitet, Umeå

Bakgrund: Under det senaste decenniet har olika former av rörelsestyrda TV-spel blivit allt vanligare. Samtidigt har personal inom habiliteringen samt föräldrar till barn med motoriska nedsättningar börjat intressera sig för att använda denna typ av spel som en träningsform, men ännu är den befintliga forskningen inom området begränsad.

Syfte: Syftet med studien var att ur ett brett perspektiv undersöka om det är genomförbart att använda kommersiella spel som ett hemträningsprogram för barn med motoriska nedsättningar för att påverka motivation för träning, fysisk aktivitet samt motorisk kontroll.

Metod: För att adressera dessa aspekter genomfördes en studie där 15 barn mellan 6-16 år med cerebral pares av en mild till moderat form deltog. Barnen i studien försågs med en spelplattform för rörelsestyrda spel och ombads att spela minst 20 minuter/dag under fyra veckor. Interventionen utvärderades med hjälp av speldagböcker, aktivitetsmonitorer, intervjuer med föräldrarna samt motoriska tester och tredimensionell rörelseanalys.

Resultat: Intervjuerna med föräldrarna visade på en positiv attityd till spel som träning och motivationen för spelträningen var generellt hög. Intresset var dock avtagande under loppet av de fyra spelveckorna. Barnens fysiska aktivitetsnivå ökade under spelperioden och en tendens till förbättrad motorik sågs. Rörelseanalysen visade att barnen hade en högre precision i sina armrörelser när de spelade spelet efter träningsperioden samt smidigare armrörelser utanför spelet.

Slutsats: Det är möjligt att använda kommersiella rörelsestyrda spel som träningsform för barn med cerebral pares. Den snabba tekniska utvecklingen gör att spelen blivit mer avancerade och möjligheterna för att använda och anpassa spel till träning ökar.

Abstract nr: 27**Samtal om samtalsmatta - barns åsikter om känslö- och värderingsbilder**Gunilla Thunberg¹¹⁾ Sahlgrenska Universitetssjukhuset, Göteborg**BAKGRUND**

Många barn med omfattande kommunikationssvårigheter är högkonsumenter av sjukvård. Det vanligaste är att personalen förlitar sig på föräldrarna för att kommunicera med dessa barn. Detta kan fungera bra men ibland uppstår också problem då barnet inte vet som skall hända eller kan uttrycka oro eller be om information. Detta skapar oro och frustration hos framförallt barnet, men också föräldrar och personal. En nyligen publicerad systematisk översikt visar att kommunikationsstödjande insatser hittills främst riktats till vuxna och att endast några projekt och studier fokuserar barn (Fincke et al). Projekt KomHIT "kommunikationsstödjande hjälpmedel och IT i barnsjukvård startade 2010 och beräknas vara avslutat 2013. Det övergripande syftet är att tillgodose barnets rätt till kommunikation enligt FNs barnkonvention och konvention för personer med funktionsnedsättning och på så sätt också bidra till ökad aktivitet och delaktighet under vårdvistelse.

SYFTE OCH METOD

Syftet i denna delstudie är att tillfråga barn om det bildmaterial som hittills, inom ramen för metoden samtalsmatta, använts för intervjua barn om deras känslotillstånd och åsikter om sjukvård. Bildmaterialet innefattar ansiktsuttryck samt värdeskalor för kvalitet och kvantitet. Inom ramen för en bildberättelse har vi tagit reda på hur drygt 100 typiskt utvecklade barn i åldrarna 5-8 år benämner känslor i form av ritade ansiktsuttryck och vilka bilder de själva väljer till våra benämningar.

RESULTAT OCH SLUTSATS

Resultaten som kommer att vara klara i april 2012, kommer att ge vägledning kring vilka bilder, både till värdeskalor och frågeställningar om känslor som är lämpligast att använda till barn med funktionsnedsättning i olika åldrar.

Abstract nr: 28**Kognitiv rehabilitering i grupp efter förvärvad hjärnskada, ett kvalitetsprojekt.**Sif Leijon¹, Barbro Renström², Annika Nässén³, Tea Strengell-Asplund³¹⁾ Barn och ungdomshabiliteringen, Umeå ²⁾ Barn- och ungdomshabiliteringen ³⁾ Barn och ungdomshabiliteringen**Bakgrund:**

Efter en förvärvad hjärnskada vet man att återhämtningen är störst under det första året och går sedan långsammare. Eftersom skadan minskar takten i den skadades inlärningsförmåga leder det ofta till att glappet till de jämnåriga ökar med tiden. Senaste årens forskning har visat att det är mycket viktigt att närmaste omgivningen får förståelse för barnets/ungdomens problematik så att de kan vara ett stöd under rehabiliteringen i att hitta nya vägar och kompensatoriska strategier.

Syfte:

Syftet är att förbättra livskvaliteten för barn- och ungdomar med förvärvad hjärnskada och deras föräldrar.

Metod:

Fyra gruppträffar (sammanlagt 9 dagar fördelat på två terminer) för ungdomar och föräldrar med information kring olika teman, diskussioner och aktiviteter.

Resultat:

Resultatet av utvärderingarna visade att både ungdomar och föräldrar i stor utsträckning fått bättre förståelse för konsekvenserna av ungdomens hjärnskada. Målet att de skulle få bättre strategier och redskap att förbättra sin funktionsförmåga inom påverkade områden är uppfyllt hos föräldrar och delvis hos ungdomarna. Vi har genom projektet fått pröva nya metoder och gjort erfarenheter som gör att vi vill fortsätta att utveckla kognitiv rehabilitering för barn och ungdomar.

Slutsats:

I samtalen med ungdomar och föräldrar ett halvår efter gruppvslutning framkom att de gjort förändringar under året, både i skolan och på fritiden. De har större förståelse för de problem som uppkommit och har också på olika sätt hittat strategier att handskas med sina svårigheter och ändrat sina mål i livet.

Abstract nr: 29
Inför vuxenlivet - ett material för stöd i transitionsprocessen

Diana Forsgren Ottosson¹, Anette Larsen²

¹⁾ Barn- och Ungdomshabiliteringen, Hässleholm ²⁾ Barn- och Ungdomshabiliteringen Ystad

Bakgrund

Övergången (transition) från barn och ungdom till vuxen betecknar den process det innebär att växa upp och flytta fokus till nya faser i livet. För medarbetare inom Barn- och ungdomshabiliteringen är det viktigt att tillägna sig arbetssätt som stödjer transitionsprocessen. Medarbetarna ska medverka till att skapa konkreta och goda förutsättningar genom att lyfta kunskapsområden och frågeställningar som brukar vara angelägna för ungdomarna och erbjuda stödjande insatser. 2006 togs en Skånegemensam modell avseende mottagande och löpande stöd för barn och ungdomar fram. Den framtagna modellen är tänkt att fungera som riktlinje och arbetsredskap för medarbetarna inom Bou i Region Skåne.

Syfte

Att utforma ett gemensamt material för att stödja ungdomars transitionsprocess.

Metod

Med utgångspunkt i modellen har olika enheter utarbetat material för att användas i samtal vid övergången från ungdom till vuxen. Målsättningen är att inom Region Skåne ha ett gemensamt material. Inom ramen för arbetet har material från två enheter samordnats till ett.

Nuläge/resultat

Det nya material som tagits fram är visuellt och omfattar en tidslinje för vad som händer vid olika åldrar, t ex att man blir myndig vid 18 år samt områdena hälsa, fritid, ekonomi, boende, skola/arbete. Utifrån materialet sker samtal om nuläget, vad ungdomen planerar och vilka stödinsatser som är möjliga att få av samhället. Resultatet blir ofta en plan för vad tiden fram tills man avslutas på Bou ska innehålla, t ex arbeta kring självständighet, stöd i kontakt med andra samhällsaktörer.

Slutsatser

Resultatet är ett gemensamt material/arbetsredskap för att stödja ungdomars transitionsprocess.

Abstract nr: 31
EN MULTIMODAL MODELL FÖR UPPFÖLJNING AV BARN EFTER BEHANDLING AV HJÄRNTUMÖR

Jean-Michel Saury¹, Anne-Berit Ekström², Lena Falck², Susanne Hansson Torgeby²

¹⁾ Drottning Silvias barn- och ungdomssjukh, Göteborg ²⁾ Regionhabiliteringen

Bakgrund: I Sverige insjuknar varje år ca 70 barn i någon form av tumör i centrala nervsystemet varav 15-20 i Västra Sverige. Behandlingen, som består av operation, cytostatika och/eller strålbehandling, har lett till ökad överlevnad. Många av de barn som överlever uppvisar kognitiva svårigheter som en följd av tumör och tumörbehandling.

Syfte: Identifiera och kartlägga kognitiva svårigheter efter behandling av hjärntumör samt föreslå rehabiliteringsinsatser för att optimera återanpassningen till vardag, skola och fritid.

Metod: Samarbete mellan Barncancercentrum och Regionhabiliteringen vid Drottning Silvias barn- och ungdomssjukhus i Göteborg där man har skapat ett uppföljningsprogram för alla barn som behandlats för hjärntumör. Programmet omfattar två uppföljningsperioder. En första utredning genomförs 6 månader efter avslutad behandling. En andra, mer omfattande utredning genomförs 2 år efter avslutad behandling. Båda uppföljningsperioderna genomförs på Regionhabiliteringen i Göteborg.

Nuläge/Resultat: Resultatet av båda utredningarna presenteras vid en utskrivningskonferens. Personal från habilitering och skola, konsultsjuksköterska från Barncancercentrum samt föräldrar bjuds in. En skriftlig rapport skickas till remitterande läkare och habilitering efter avslutad utredning.

De resultat som hittills framkommit visar att många barn får stora kognitiva svårigheter på grund av sänkt begåvningsnivå, nedsatt exekutiv förmåga, arbetsminne, minnes- och inlärningskapacitet samt koncentrationssvårigheter. Man ser också sekundära problem såsom låg självkänsla, depression, utanförskap och isolering. Resultaten visar att barnens vardag, skola och fritid behöver anpassas (begränsad skoltid, datorhjälpmedel, specialpedagogiskt stöd).

Slutsats: Den multimodala uppföljningen av barn med behandlad hjärntumör bidrar till ökad kunskap beträffande denna grupp med speciella behov vilket förbättrar förmågan att skapa anpassade rehabiliteringsinsatser.

Abstract nr: 33**Vad barn med funktionsnedsättningar behöver få berätta för habiliterare**

Margareta Adolfsson¹

¹⁾ *Habiliteringen Dalarna, Falun*

Bakgrund

Habiliterare identifierar oftast barns svårigheter med yrkesspecifika metoder, vilket ger en risk att barnen utsätts för överlappande tester och för åtgärder som de inte förstår meningen med. För att barnen ska kunna uppleva träning meningsfull måste de ges möjlighet att uttrycka sina behov av ökad delaktighet i vardagssituationer. Habiliteringspersonal vet då vad som inledningsvis är viktigt och motiverande för barnen själva för att planera åtgärder, men det har saknats tvärvetenskapliga instrument för detta.

Syfte

Eftersom ICF-CY bedömts användbart som gemensamt ramverk för habiliteringsteam, främst för kartläggning och habiliteringsplanering, är det långsiktiga målet för projektet ett ICF-CY baserat instrument med kortare frågeformulär fokuserade på delaktighet i vardagen.

Metod

Inom ramen för ett avhandlingsarbete har barns viktigaste vardagssituationer identifierats genom litteraturstudier, frågeformulär med personal och integrering av föräldradata från externa studier. I ett pilotprojekt med Delphiprocess har föräldrar och personal identifierat innehåll i tre formulär för förskolebarn: sömn, måltider och lek.

Resultat

Resultatet har visat, att instrumentet behöver innehålla två uppsättningar frågeformulär baserade på 10 delvis olika vardagssituationer för vardera förskolebarn (0-6 år) och skolbarn/tonåringar (7-17 år). Fokus låg på milstolpar i barns utveckling för yngre och på sociala aktiviteter för äldre barn. Föräldrar framhöll hushållsgöromål och socialt liv i högre grad än de professionella. När det gällde innehåll i formulär fokuserade föräldrar i högre utsträckning på barns kroppsfunktioner och personal mera på omgivningsfaktorer.

Slutsats

Fortsatt arbete planeras eftersom barn själva måste få uttrycka vilka vardagssituationer som är viktigast, bestämma rubriker som speglar deras uppfattning om det som förekommer i vardagen och diskutera innehåll i formulären.

Abstract nr: 35**Implementering av Constraint Induced Movement Terapi i Sverige: ett 10-årsperspektiv**

Ann-Christin Eliasson¹

¹⁾ *Habilitering och hälsa, Stockholm*

Intensivträning för förbättrad handfunktion genom Constraint Induced Movement Therapy (CI-terapi) introducerades som en ny metod i barnhabiliteringen för barn med unilateral CP för 10 år sedan. Frågan är hur nya metoder tas upp och implementeras i barnhabiliteringen. Syftet med denna presentation är att rapportera hur CI-terapi implementerats och använts i olika delar av Sverige samt medarbetarnas syn på dess användbarhet. Sedan 2007 rapporteras CI-terapi i CPUP och därmed vet vi att 213 barn har rapporterats haft CI-terapi mellan åren 2007 och 2010. Det är givetvis skillnader mellan olika landsting vilket kommer rapporteras. CI-terapi startade som forskningsprojekt och dessa projekt har bidragit till att öka evidensen för metoden. Implementeringsprocessen av CI-terapi och dess modifiering kommer att beskrivas. En ytterligare del är en enkät med frågor om arbetsterapeuter och sjukgymnasters syn på metodens användbarhet och deras erfarenheter. Detta kommer att redovisas från tre olika landsting. Sammanfattningsvis har implementering skett på olika sätt över landet men kunskapen om metoden är stor. Erfarenheten är mer varierande, likaså tilltron till metoden. Det verkar finnas en relation mellan kunskap, erfarenhet och framtida användning.

Abstract nr: 36

Strategier för implementering. Analys av goda exempel.

Stine Thorsted¹, Kerstin Liljedahl²

1) Rehabilitering & Hjälpmedel, Malmö 2) FoU. Rehabilitering & Hjälpmedelsförvaltni

Bakgrund:

För att en organisation ska vara framgångsrik krävs att den tar vara på den kunskap och forskning som sker inom det aktuella området. Rehabilitering & Hjälpmedel, Region Skåne sträver efter att utveckla effektiva implementeringsprocesser. Teorier om lärande och kunskapsstyrning kan tillämpas för att förstå förutsättningarna för implementering.

Syfte:

Syftet är att identifiera vad som är betydelsefullt för implementering av den kunskap som utvecklas genom de olika FoU-arbetena och att undersöka hur verksamheterna tar vara på kunskapen som utvecklats i enskilda projekt och vad verksamhetschefer, enhetschefer och professionella upplever som betydelsefullt för lyckad implementering?

Metod:

En översyn av FoU-arbeten mellan 2002 och 2009 genomförs. Implementeringsprocessen studeras i 41 av totalt 49 FoU-arbeten. För dessa arbeten har enkäter besvarats av professionella, enhetschefer och verksamhetschefer. Fördjupning i implementeringsprocessen har gjorts för åtta av de mest framgångsrika arbetena, där intervjuer genomfördes med involverade personer.

Nuläge/Resultat:

Av svaren är det möjligt att lyfta fram två betydelsefulla strategier. En strategi är att det sker en kommunikation om utvecklingsarbetet, om idé, mål och resultat. En annan strategi är att organisera samarbete.

Strategierna kan ses ur ett vertikalt perspektiv eller ett ledningsperspektiv. I detta perspektiv kommuniceras idé, mål och resultat och samarbetsformer organiseras. Strategierna kan också beskrivas utifrån ett horisontellt perspektiv. I detta perspektiv betonas kommunikation och samarbete mellan professionella och övriga intressenter.

Slutsats:

De slutsatser som vi kan dra är att olika typer av samarbete är viktigt, liksom att bearbeta och kommunicera om resultatet och konsekvenser av resultatet för att öka beredskapen för reflektion, lärande och nya handlingsmönster.

Abstract nr: 37**Upplevd hälsa och påverkan på livssituationen 5-8 år efter skullskada under uppväxten**

Barbro Renström¹, Kerstin Söderman², Erik Domellöf³, Ingrid Emanuelson⁴

¹⁾ Västerbottens läns landsting, Umeå ²⁾ Umeå Universitet ³⁾ Inst. för psykologi, Umeå Universitet ⁴⁾ Habilitering och Hälsa, Västragötalandsr

Bakgrund: Även om konsekvenserna efter en skullskada under barn och ungdomsåren är välkända saknas kunskap om hur ungdomar och unga vuxna upplever att skullskadan påverkat deras fortsatta livssituation och hälsa.

Syfte: Att undersöka om tonåringar och unga vuxna som haft en skullskada under barn och ungdomsåren upplever att den påverkat deras hälsa, fritid, skolgång och tankar om framtiden 5-8 år senare.

Metod: 61 ungdomar (14-24 år) som vårdats för lätt, medelsvår eller svår skullskada 1994-1998 besvarade en enkät som innehöll ett frågeformulär om hur skullskadan påverkat deras liv samt en hälsoenkät (SF-36). Resultaten i hälsoenkäten jämfördes med en svensk matchad kontrollgrupp (N = 229; 16-24 år).

Resultat: 74 % svarade på enkäten och svaren visade att det fanns signifikanta skillnader i hälsa jämfört med kontrollgruppen. I gruppen med lätt skullskada påvisades signifikanta skillnader i domänen fysisk roll (problem med att utföra arbete eller andra regelbundna aktiviteter på grund av fysisk ohälsa). I gruppen med svår skullskada fanns signifikanta skillnader i flera domäner: vitalitet, fysisk funktion, mental hälsa men framför allt nedsatt social funktion (störningar i det normala umgänget på grund av fysisk eller psykisk ohälsa). Vidare beskrevs självupplevda problem med minne, smärta, svår livssituation och begränsad fritid.

Slutsats: Tonåringar och unga vuxna rapporterar negativ påverkan av 5-8 år tidigare skullskada på hälsa och livssituation. Mer forskning behövs för att följa upp och analysera svårigheter som barn och ungdomar kan få efter skullskada i syfte att förbättra rehabilitering samt det långsiktiga stödet till dem och anhöriga.

Abstract nr: 38**"Vägledning under måltid" - beskrivning och utvärdering av en behandlingsmodell**

Ingall Ek¹

¹⁾ Folke Bernadotte regionhabilitering, Uppsala

Bakgrund. "Matvägran" är en vanlig benämning för barn som visar avvärjande beteenden i samband med ätande. I litteraturen beskrivs försök att finna bakomliggande medicinska och/eller beteendemässiga orsaker till detta. Författaren väljer i stället att benämna tillståndet som "ätovilja" och har inom ramen för det tvärprofessionella teamet "Matlaget" utarbetat en behandlingsmodell som bygger på egna och föräldrars erfarenheter samt strukturering av barnens problemområden enligt ICF.

Syfte. Att beskriva logopedens behandlingsmodell "vägledning under måltid", utvärdera föräldrars uppfattning om arbetsmodellen dels under behandlingsperioden vid Folke Bernadotte regionhabilitering (FBH), dels deras uppfattning om barnens framsteg efter perioden samt utvärdera teamets behandlingsinsatser som helhet, inklusive att identifiera faktorer av betydelse för framgång.

Metod. Studien är deskriptiv, kvantitativ och korrelativ. Utvärderingen bygger på en enkät som skickades till alla familjer med barn med ätproblem remitterade till FBH januari 2008 – juni 2010 som författaren träffade.

Resultat. Interventionen "vägledning under måltid" värderades positivt av föräldrarna både under behandlingsperioden och barnens fortsatta framsteg 8-34 månader senare samt som del av teamets åtgärder. Familjerna upplevde att de fick kunskap, verktyg att hjälpa sitt barn samt hopp. Framstegen föreföll vara oberoende av när barnens ätproblem debuterade, antalet vistelser på FBH, enteral nutrition eller tiden som passerat sedan den aktuella behandlingsperioden.

Slutsats. Med behandlingsmodellen "vägledning under måltid" fick föräldrarna kunskap om vilken mat som passade barnens motoriska och sensoriska preferenser, verktyg att bemöta dem med strukturerat och uppmuntrande tilltal samt hopp om att barnens ätande kunde utvecklas. Detta ledde till att barnens ätovilja minskade och att intresset för mat och dryck ofta ökade.

Abstract nr: 40

"VI ÄR SÅ TRÖTTA FAST VI INGENTING GÖR!"

Jean-Michel Saury¹, Charlotta Ahlinder², Lena Falck², Eva Wallander²

¹⁾ Drottning Silvias barn- och ungdomssjukh, Göteborg ²⁾ Regionhabiliteringen

Bakgrund: Regionhabiliteringen vid Drottning Silvias barn- och ungdomssjukhus är en verksamhet som vänder sig till barn- och ungdomar med neurologiska funktionsnedsättningar samt deras familjer och andra personer i närmiljön. När ett barn kommer till en utredning på regionhabiliteringen fokuserar man på barnet samtidigt som en process startar hos föräldrarna som kan vara svår och smärtsam. Föräldrarna får tid att reflektera över familjens situation och tankar kommer till ytan, en process som tar mycket kraft. I takt med att föräldrarna får resultat och information från utredningen, tvingas de analysera sin situation. Föräldrarna uttrycker en stark känsla av trötthet.

Syfte: Fokusera på föräldrarnas behov av att reflektera över sin och barnets situation samt öka föräldrarnas förmåga till att sortera och hantera den nya informationen som de får. Hjälpa föräldrarna att bli delaktig i informationsprocessen och bli stärkta i sin föräldraroll.

Metod: Kurator möter föräldrarna i ett tidigt skede och initierar en process där föräldrarna är i fokus. Samtal sker kontinuerligt under utredningsperioden. Kontakten inleds med samtal kring nusetituationen. Föräldrarna berättar om hur vardagen fungerar, om deras förväntningar och farhågor kring utredningsperioden. Kurator identifierar och berör problemområden i syfte att hjälpa familjerna att göra situationen hanterbar.

Nuläge/Resultat: Föräldrarna får ökad förståelse och blir stärkta i sin föräldraroll genom att analysera och reflektera kring sin situation och att tillägna sig nya strategier.

Slutsats: Det psykosociala föräldrastödet är ett viktigt inslag i utredningsarbetet genom att bereda vägen för en djupare förståelse för den information som utredningen ger.

Abstract nr: 41

Metoder för att bibehålla och förbättra ledrörlighet - evidensgranskning

Meta Nyström Eek¹, Kristina Alkema², Marie Edvardsson³, Gabriella Granlund⁴, Helena Sevelin Haglöf⁵, Maria Elfvik Strömberg⁶, Ulla Warén⁷

¹⁾ Dr Silvias barn- och ungdomssjukhus, Göteborg ²⁾ Västra Götalandsregionen ³⁾ Landstinget Blekinge ⁴⁾ Landstinget Dalarna ⁵⁾ Landstinget Västmanland ⁶⁾ Landstinget i Uppsala län ⁷⁾ Jämtlands läns landsting

Bakgrund

Inskränkt ledrörlighet och muskelkontrakturer är vanligt hos många av de patientgrupper som är aktuella inom rehabiliteringen. Mycket tid och många insatser ägnas åt att upprätthålla och öka ledrörlighet. Kontraktur definieras som - inskränkt rörlighet på grund av skrupning av mjuka kroppsvävnader - och kan förekomma i olika strukturer. Begreppet innefattar i andra sammanhang även ledfelställningar, som liksom onormal skelettutveckling kan leda till inskränkt ledrörlighet. Orsakerna kan vara muskelsvaghet, att leden är immobiliserad samt förekomst av spasticitet.

Inskränkt ledrörlighet finns beskrivet som vanligt hos personer med CP, MMC, neuromuskulära sjukdomar, plexus-skador och arthrogrypos. Kontrakturer kan också öka med ålder/tid.

Inskränkt ledrörlighet kan vara ett hinder för välbefinnande, självständighet och delaktighet, t.ex. genom att påverka funktioner som gång, sittställning och ADL.

Kontrakturbehandling kan vara smärtsam, men kontrakturer och ledfelställningar kan också vara smärtsamma i sig och påverka det dagliga livet negativt.

Syfte

Inventera metoder som kan påverka ledrörlighet, samt att baserat på granskning av dessa utfärda rekommendationer för behandling.

Metod

Som sökväg användes behandlingsmetoder som kan påverka ledrörlighet. Sökandet begränsades också till diagnoser som är aktuella inom rehabilitering. Granskningen följde LSR's handbok: Att utveckla kliniska riktlinjer. Varje artikel granskades, poängsattes och bedömdes för evidensstyrka.

Nuläge/Resultat

53 artiklar har granskats inom områden:

1. stretchning
2. långvarig töjning (ortoser, gips, stående)
3. aktiviteter med inslag av töjning
4. el-stimulering

Resultat för de olika områdena presenteras i en rapport på Föreningen Sveriges Rehabiliteringschefers hemsida.

Slutsats

Flera olika åtgärder i kombination kan påverka ledrörlighet. Det är viktigt att följa kontrakturutveckling och utforma behandling individuellt.

Abstract nr: 42**Evidensbaserad praktik. Utbildning och stöd för personal**

Mia Pless¹, Karin Sonnander²

¹⁾ Landstinget Uppsala län, Uppsala ²⁾ Uppsala uni/Inst. folkhälso- o vårdvet.

Bakgrund/syfte:

Habilitering och hjälpmedel (HoH), Landstinget Uppsala län, har arbetat med utbildning och stöd för att förverkliga evidensbaserad praktik (EBP) och sen undersökt personalens kunskap, färdigheter, attityder och användning av evidensbaserad praktik.

Metod:

Personal deltog i kurser om EBP, i HoH-dag, i arbetsplatsträff (APT) inför HoH-dagen samt besvarade webbenkät om EBP år 2009 och/eller 2011. Personal fullgjorde kurser i den ordning som bäst motsvarade den arbetsuppgift de hade. Kurs EBP I - Introduktion för ledare, Kurs EBP II - Evidensbaserad praktik - Varför, när och hur? Kurs EBP III - Studiecirkel. Kurs EBP IV - Från idé till projektplan, handledning i arbetssättet. Data samlades i närvarolistor, ifyllda redovisningar av evidens, fullgjorda projektplaner samt genom svar i webbenkät.

Resultat/Slutsats:

Projekt om utbildning och stöd för arbetssätt för EBP har visat:

- att antalet deltagare i samtliga utbildningar har varit tillfredsställande
- att deltagande i utbildningar och redovisning av evidens och projektplaner har styrts av vad som ingår i deltagarnas dagliga arbetsuppgifter
- att vid projektets slut använde fler både sekundära och primära källor vid sin informationssökning och fler kände sig säkra på begrepp när de kritiskt ska granska artiklar
- att det är ett observandum att fler vid projektets slut tyckte att evidensbaserad praktik är mer av ett modebegrepp, samtidigt som fler svarade att de brukar använda arbetssätten i evidensbaserad praktik
- att många nämner tid som både underlättande och hindrande faktor för att lära sig och använda evidensbaserad praktik gör att tid för arbetssätten inom evidensbaserad praktik behöver belysas ytterligare.

Abstract nr: 43**Att lyssna till tonårsröster-****Psykisk hälsa hos ungdomar med funktionsnedsättning.**

Inga Lundblad Danielsson¹, Ulla Ader²

¹⁾ Barn och ungdomshabiliteringen, Umeå ²⁾ Barnhabiliteringen i Umeå

Bakgrund: Detta är vårt examensarbete på psykoterapeututbildningen steg II med inriktning barn och ungdom. En riksomfattande kartläggning av ungdomars psykiska hälsa gjordes av Folkhälsoinstitutet 2009. Vi ville kartlägga psykisk hälsa hos ungdomar med funktionsnedsättning i specialklasser i Umeå och relatera till den riksomfattande kartläggningen. **Syftet:** Var att via en pilotstudie öka kunskapen om ungdomar med funktionsnedsättning med avseende på psykisk hälsa, och hur de upplever sin vardag i skolan med kamrater och familjen, samt att därigenom utveckla habiliteringens insatser. **Metod:** Ungdomarna fick besvara en enkät under skoltid, samma enkät som Folkhälsoinstitutet använde i sin undersökning. Vi kontaktade 65 familjer varav 36 ungdomar deltog. Enkäterna lämnades till grundskolans högstadium, högstadieelever i en specialklass för barn/ungdomar med rörelsenedsättningar och två specialklasser för elever med Asperger.

Nuläge/Resultat: Resultatet visar att de flesta ungdomar har angett att de mår bra, trivs i skolan, har bra kontakt med sina föräldrar. Majoriteten mår lika bra som ungdomar i landet i stort. Inom några områden visade dock lägre resultat.

Ungdomar med funktionsnedsättning umgås mer sällan med kamrater, motionerar mindre och har färre fritidsaktiviteter. Ungdomar med Asperger skilde ut sig mest. De är mindre nöjda med livet, känner sig ensamma och har mindre kul, jämfört med ungdomar i landet.

Slutsatser: Några områden för framtida forskning. En kompletterande kvalitativ studie för att få fram mera kunskaper om psykisk hälsa och hur identiteten utvecklas hos ungdomar med funktionsnedsättning. Habiliteringen bör utveckla metoder för att lära ungdomar sociala koder och kunskaper om social grupper och gruppprocesser.

Abstract nr: 44
SkolbarnsNIT
Beskrivning av arbetssättet

Charlotte Olofsson¹, Lena Ravhed²

¹⁾ *Habilitering & Hjälpmedel, Region Skåne, Kristianstad* ²⁾ *Barn- och ungdomshab, Kristianstad*

Bakgrund

Nätverksbaserad målinriktad intensiv träning för rörelsehindrade barn i åldern 7-11 år som går i vanlig grundskola är inom Barn- och ungdomshabiliteringen i Kristianstad och Hässleholm en återkommande insats sedan 2008.

NIT bygger på ett koncept innehållande olika delar som tillsammans ger förutsättningar till intensiv träning.

Syfte

Syftet är att beskriva modellen SkolbarnsNIT och redogöra för processen kring utvecklingen av modellen utifrån professionella och teoretiska reflektioner.

Metod

En beskrivning av vad skolbarnsNIT innebär och hur arbetsgången ser ut presenteras. Denna följs av en reflektion över modellens utveckling med förankring i teori. Den grundar sig på såväl erfarenheter som litteratur. Barnen och deras föräldrar har på olika sätt tillfrågats om sina upplevelser av skolbarnsNIT.

Nuläge/ Resultat

SkolbarnsNIT beskrivs i en kortfattad manual utifrån delarna målgrupp, inbjudan, kartläggning, utbildning till nätverket, målformulering, individuell handledning i hem och skola, gruppträffar, utvärdering av individuella mål, avslutning. Några reflektioner är att det är barnens kognitiva nivå och inte graden av rörelsehinder som är avgörande liksom att det inte främst är barnen med omfattande rörelsehinder som har mest nytta av att delta utan även barnen med till synes små funktionsnedsättningar har behov av att utbyta erfarenheter med andra. SkolbarnsNIT är mycket uppskattat av de barn och deras nätverk som deltagit och barnens målpuppfyllelse är mycket hög.

Slutsats

Eftersom resultatet är positivt kommer BoU i Kristianstad och Hässleholm även fortsättningsvis erbjuda NIT för alla skolbarn med rörelsehinder i åldern 7-11 år som går i vanlig grundskola.

Abstract nr: 45
Marte Meo -en möjlig väg att utveckla samspel inom barn-och ungdomshabiliteringar

Eva Lindner¹, Maria Furuholm- Petrovic²

¹⁾ *Örebro läns landsting, Örebro* ²⁾ *BUH Örebro*

Marte Meo är latin och översätts till av egen kraft. Marte Meo- metoden är en möjlig väg att stödja föräldrar att finna sätt att kommunicera utvecklingsstödjande med sina barn. Metoden innebär att terapeuten filmar korta samspelekvenser i vardagssituationer och tittar på dessa tillsammans med föräldrarna med fokus på den kommunikation som kan leda till en positiv utvecklingsprocess.

Marte Meo- metoden grundades av Maria Aarts, Holland, i början av 1980-talet och har influerats av bland annat John Bowlbys anknytningsteori, Silvan Tomkins affektteori och Aaron Antonovskys salutogena perspektiv. Den forskning som finns visar att Marte Meo-behandling har god effekt på samspelet mellan föräldrar och barn. Metoden har utvecklats ur studier av hur föräldrar och barn naturligt interagerar med varandra och hur samspelet bidrar till barnets sociala, känslomässiga och intellektuella utveckling. Maria Aarts, som arbetade som pedagog på behandlingshem för små barn, många med utvecklingsstörning och autism, insåg att det i första hand var föräldrarna själva som behövde få kunskap och redskap för att förbättra samspelet med sina barn.

Idag används Marte Meo i många länder och i en mängd olika verksamheter. På Barn- och ungdomshabiliteringen i Örebro har man sedan 1998 en Marte Meo- verksamhet som är tillgänglig för samtliga habiliteringsfamiljer oavsett barnets funktionsnedsättning och ålder. Genom att visa filmsekvenser från olika delar av behandlingsarbetet önskar vi förmedla en bild av användningen av Marte Meo på BUH i Örebro. Vi har goda erfarenheter av metoden och vill inspirera till en större plats för Marte Meo- behandling inom barn- och ungdomshabiliteringar i Sverige.

Abstract nr: 46**Stöd i grupp till barn och ungdomar med Aspergers syndrom och till deras anhöriga.**Gunilla Keith-Bodros¹¹⁾ *Habilitering & Hälsa, Stockholm*

Aspergercenter är ett stöd och kunskapscenter för barn och ungdomar med diagnosen Aspergers syndrom eller annan diagnos inom autismspektrum med normalbegåvning samt för deras anhöriga. Stödet ges huvudsakligen i grupp. Hela Stockholms län är upptagningsområde och vi har kontakt med drygt 2500 familjer. Vid barn- och ungdomsteamet arbetar 12 konsulenter med olika yrkesbakgrund. Förra året fick vi kontakt med 1000 nya brukare. Alla nya familjer inbjuds inom 4 veckor till en Välkomsträff i grupp om 30 deltagare. Vi har ca 3 träffar i månaden. Syftet med träffarna är att föräldrarna ska träffa andra föräldrar, prova arbetssättet och få information om vårt kursutbud. Efter denna träff anmäler sig föräldrarna själva till alla aktiviteter i kurskatalogen via nätet. Basen är Introduktionskursen om diagnosen som omfattar 4 halvdagar. Fördjupning ges inom områdena samhällets stöd, pedagogiska tips och strategier att hantera vardagen, stöd i föräldrarollen genom bla kurs i stresshantering och i att prata med sitt barn om diagnosen. Kuser om kognitivt stöd ges olika omfattningar. Skofrågor hanteras i en kurs där lärare och förälder tillsammans går två halvdagar. Barn och ungdomsgrupper ges i mindre omfattning eftersom vårt fokus är föräldrastöd. Vi håller även syskongrupper och mor- och farföräldragrupper. Verksamma komponenter i vårt utbud är kunskap, träffa andra föräldrar och att träffa personer med egen diagnos. Vi anlitar ofta informatörer med Aspergers syndrom som ger sitt inifrånperspektiv och detta är oerhört värdefullt.

Abstract nr: 48**Senaste nytt från EBH-gruppen "tidiga kommunikations- och språkinsatser"**Gunilla Thunberg¹, Lena Nilsson², Barbara Eberhart³¹⁾ *Sahlgrenska Universitetssjukhuset, Göteborg* ²⁾ *Barn- och ungdomshabiliteringen Uppsala* ³⁾ *Barn- och ungdomshabiliteringen, Umeå***Bakgrund och syfte**

Inom ramen för det nationella projektet Evidensbaserad habilitering startades 2009 arbetet med att granska evidens med avseende på insatser till barn 0-6 år med funktionsnedsättning. Tyngdpunkten låg på barn på en tidig kommunikativ utvecklingsnivå. I april 2011 publicerades den färdiga rapporten som grundades på resultaten av 82 granskade publikationer: 32 översiktsartiklar och 50 primärstudier. Resultaten visade att indirekta insatser i form av utbildning och handledning till föräldrar på kort tid kan ge påtaglig effekt i form av förbättrat samspel mellan barn och förälder samt ökad språklig utveckling hos barnet. För att öka barnets förmåga att kommunicera ges än bättre effekt om föräldrautbildning kombineras med en direkt insats till barnet. Denna bör vara av barninriktad typ och genomföras i barnets naturliga miljö och lekaktivitet. När det gäller innehållet återfanns stark evidens för att föräldrar ska lära sig responsiv kommunikationsstil och beteendemodifierande strategier att använda i det naturliga samspillet. Träningen bör inriktas på grundläggande kommunikativa färdigheter så som imitation, samordnad uppmärksamhet och förmåga att tolka och använda symboler. Flera studier behandlade AKK-intervention. Dessa visade att barn på tidig kommunikativ nivå ska erbjudas AKK-insatser eftersom dessa underlättar den omedelbara kommunikationen, minskar problemskapande beteende samt verkar stimulera utveckling av språk och tal.

Under våren 2011 har gruppen uppdaterat rapporten och kommer under denna presentation att delge resultaten.

Metod, nuläge och resultat

Ca 20 nya studier har återfunnits i litteratursökning där de tidigare använda sökorden utgjorde stommen. Granskning och gradering av dessa kommer att ha utförts och lett fram till en reviderad rapport.

Abstract nr: 51

Barn med betydande funktionsnedsättningar och delaktighet i familjeaktiviteter

Anna Karin Axelsson¹, Jenny Wilder²

¹⁾ Hälsohögskolan, Jönköping ²⁾ Mälardalens högskola

Bakgrund FNs barnkonvention betonar barns rättigheter till delaktighet i samhället, därmed också i familjen. Barn med betydande funktionsnedsättningar har dock inte samma möjlighet att uppnå delaktighet i familjeaktiviteter som barn med typisk utveckling. Varje barn bör ses som en del av sin familj, där delaktighet i familjeaktiviteter ger möjligheter till utveckling. För ett barn med funktionsnedsättningar ses ofta den personliga assistenten som en familjemedlem. I den rollen har assistenten, tillsammans med föräldrarna, en primär uppgift när det gäller att främja delaktighet i familjeaktiviteter.

Syfte Forskningens syfte är att identifiera underlättande faktorer för delaktighet hos barn med betydande funktionsnedsättningar genom att studera deras delaktighet i familjeaktiviteter och den personliga assistentens roll.

Metod Deltagarna inkluderar 60 familjer med ett barn med betydande funktionsnedsättningar och 107 familjer med barn med typisk utveckling. Frågeformulär har använts och enskilda intervjuer med 11 föräldrar respektive 10 personliga assistenter har genomförts.

Nuläge/resultat I familjer med barn med betydande funktionsnedsättningar förekommer familjeaktiviteter i mindre frekvens, barnet är mer sällan närvarande och har en lägre grad av engagemang än i familjer med barn med typisk utveckling. Engagemangsnivån hos barnen följs dock åt när det gäller vilka aktiviteter som är engagerande. Assistentens engagemang, att barnet är förberett och aktiviteten rolig underlättar delaktigheten hos barnen med betydande funktionsnedsättningar.

Slutsats Delaktigheten i familjeaktiviteter skiljer sig åt i de båda grupperna vilket innebär att barnen med betydande funktionsnedsättningar inte ges samma möjlighet till utveckling och funktion som barnen med typisk utveckling. Ytterligare identifiering av faktorer som underlättar delaktighet pågår och kommer att diskuteras.

Abstract nr: 53**Akktiv Komlgång vs Hanen vid Skånes Barnhabiliteringar**

Kerstin Håkansson¹, Emma Gotthardsson², Emilie Nived²

¹⁾ Barn- och ungdomshabiliteringen Skåne, Malmö ²⁾ BoU Malmö, Region Skåne

Bakgrund

Två FoU-projekt har gjorts vid barnhabiliteringen i Skåne med syfte att jämföra de i Skåne etablerade Hanenutbildningarna med AKKtiv Komlgång och att införa AKKtiv i verksamheten.

Metod

Två omgångar av AKKtiv Komlgång har genomförts i Malmö. Den första jämfördes med motsvarande Hanen-kurs (2010) och utvärderades. Föräldrarna efterfrågade exempelvis mer tid för diskussion, mer individuella råd, mindre teori och mer praktik samt ytterligare individanpassat AKK-material.

Efter dialog med AKKtivs upphovskvinnor genomfördes en ny utbildningsomgång med ändringar efter föräldraönskemålen 2010 samt anpassning till att föräldrarna som går utbildningen i Skåne har yngre barn på tidigare nivå och ofta är flerspråkiga. Vi tillförde fler övningar/rollspel, fler exempel på tidig nivå, fler filmexempel, förenklade begrepp och skar ner på föreläsningssdelen till förmån för diskussioner, samt tillförde ett slutdokument där de individuellt anpassade råd som varje föräldrapar tagit till sig skrevs in.

Resultat

Kursutvärderingen visade att föräldrarnas behov verkar ha blivit tillgodosedda efter ändringarna.

Vi ställer oss positiva till att införa AKKtiv Komlgång vid Bou i Skåne. Kursen är ett högkvalitativt effektivt sätt att introducera responsiv kommunikationsstil och multimodal AKK för flera familjer samtidigt.

Slutsats

AKKtiv Komlgång och Hanen ITTT kompletterar varandra. Utbildningarna ger god grund kring kommunikationsutveckling och responsiv kommunikationsstil. Medan Hanen ITTT vänder sig till föräldrar till barn med språkstörning och fokuserar på samspel, ger AKKtiv Komlgång även en bra grund för AKK. Upplägget i AKKtiv Komlgång ger föräldrarna en starkare roll i att beskriva sina barn och att föra kursens kunskap vidare till nätverket (empowerment), vilket förstärks ytterligare av slutdokumenten.

Abstract nr: 54**Att stimulera växande och utveckling genom metoden Köra för att Lära™ i elrullstol**

Lisbeth Nilsson¹

¹⁾ Gällivare sjukhus/Lunds universitet, Murjek

Bakgrund:

Få barn- och ungdomar med djupa kognitiva funktionsnedsättningar får öva i elrullstol. Än färre barn- och ungdomar med andra grader av kognitiva svårigheter och gångförmåga får tillgång till övningen. Projektet köra för att lära i elrullstol studerade vilken nytta övning i elrullstol kan ha för personer med kognitiva funktionsnedsättningar.

Syfte:

Att utforska hur övning i elrullstol kan påverka växande och utveckling hos personer med djupa kognitiva funktionsnedsättningar i olika åldrar.

Metod:

Klassisk grundad teori enligt Glaser. Totalt 126 barn, ungdomar och vuxna övade i elrullstol med styrspak. Målgruppen var 45 personer med djup kognitiv funktionsnedsättning, även 64 personer med svår till mild kognitiv funktionsnedsättning och 17 spädbarn med normal utveckling deltog i projektet som pågick 1993-2006.

Nuläge/resultat:

Av de 45 i målgruppen lärde sig 8 styra elrullstolen målriktat. En speciell elrullstol utvecklades för övningen. En lärandeprocess med åtta faser identifierades och ett verktyg för skattning av verktygsanvändning utvecklades. Metoden har implementerats inom Barn- och ungdomshabiliteringen i Region Skåne (FoU-projekt 2007-2011).

Implementeringsprojekt pågår inom Gällivare/Kiruna sjukvårdsförvaltning och Äldreomsorgen i Jokkmokks kommun.

Slutsats:

Metoden Köra för att Lära™ kan påverka växande och lärande hos barn, ungdomar och vuxna med kognitiva funktionsnedsättningar. Metoden innebär att man använder ett vanligt förflytningshjälpmedel på ett annorlunda sätt. Det krävs nya kunskaper för att förstå hur metoden inverkar och vilka effekter övning kan ge. Kunskaperna kan användas för att skapa motivation för att prova metoden Köra för att Lära i elrullstol som kan stimulera utveckling, tillväxt och lärande hos spädbarn, barn, ungdomar och vuxna.

Abstract nr: 55

Toaletträning en föräldrakurs för de vars barn har svårt att lära sig gå på toaletten

Bodil Ekstam¹, Josefin Mannberg²

¹⁾ Landstinget Uppsala län, Uppsala ²⁾ Habilitering och hjälpmedel

Toaletträning

Bakgrund

Habiliteringen i Uppsala har erbjudit utbildning för föräldrar sedan 2002 i hur man kan lära sitt barn gå på toaletten.

Syfte

Kursen riktar sig till föräldrar vars barn har svårt att lära sig klara toalettbesök på grund av svårigheter att förstå och/eller vilja lära sig. Barnet kan ha problem med att känna behovssignaler, vänja sig av med blöja, vilja att sitta på toaletten mm.

Metod

Föräldrautbildning vid fyra tillfällen, psykolog och sjuksköterska föreläser och handleder. Hemuppgifter ingår i kursen

Nuläge/resultat

Kursen är utvärderad år 2011 genom en enkätstudie av studenter på sjuksköterskeutbildningen.

Studenterna fann att en stor del av föräldrarna anser att föräldracirkeln givit dem stöd samt att de kunnat omvandla de råd de fått. Det som föräldrarna uppskattade med föräldracirkeln var bland annat informationen, verktygen, kunskapen samt möjligheten till utbyte av erfarenheter.

Abstract nr: 58

Köra för att Lära™ i elrullstol: användning som ett diagnostiskt verktyg

Lisbeth Nilsson¹

¹⁾ Gällivare sjukhus/Lunds universitet, Murjek

Bakgrund:

Projektet köra för att lära i elrullstol studerade vilken nytta övning i elrullstol kan ha för personer med kognitiva funktionsnedsättningar.

Syfte:

Att utforska hur övning i elrullstol kan påverka växande och utveckling hos personer med djupa kognitiva funktionsnedsättningar i olika åldrar.

Metod:

Klassisk grundad teori enligt Glaser. Totalt 126 barn, ungdomar och vuxna övade i elrullstol med styrspak. Målgruppen var 45 personer med djup kognitiv funktionsnedsättning, även 64 personer med svår till mild kognitiv funktionsnedsättning och 17 spädbarn med normal utveckling deltog i projektet som pågick 1993-2006.

Nuläge/resultat:

En speciell elrullstol utvecklades för övningen. En lärandeprocess med åtta faser identifierades och ett verktyg för skattning av verktygsanvändning utvecklades. Skattningsverktyget har vidareutvecklats tillsammans med J. Durkin 2009-2011.

Slutsats:

Metoden Köra för att Lära™ kan påverka växande och lärande hos barn, ungdomar och vuxna med kognitiva funktionsnedsättningar. Metoden och det vidareutvecklade skattningsverktyget kan användas som ett diagnostiskt verktyg för att få ett utgångsvärde och följa ett behandlingsförlopp samt för att screena funktionsnivå. De funktioner som skattas är uppmärksamhet, senso-motorik, emotioner, kommunikation/språklig förståelse, kognition och utövande av aktivitet. En fördel med att använda övning i elrullstol som diagnostiskt verktyg är att personen får utföra en konkret aktivitet under former som inte uppfattas som en testsituation. En annan fördel är att ett övningspass på cirka 15 minuter ger en bred information om personens funktioner, som vore svårt att inhämta lika effektivt med andra verktyg.

Abstract nr: 61

Långtidsuppföljning av hand funktion och hand status vid cerebral pares.

Izabela Blaszczyk¹, Gerd Andersson²

¹⁾ Västerbottens läns landsting, Umeå ²⁾ Kolbäckens habilitering

Bakgrund: Varje år föds ca 200 barn med en cp-skada i Sverige. 50-70 % av dessa barn har nedsatt handfunktion med olika symptom och med varierande intensitet. Obehandlad spasticitet i handmuskulatur kan leda till muskelförkortningar och felställningar i leder. Utveckling/förändring av handfunktionen vid cerebral pares är en dynamisk process som påverkas av tillväxt, samtidigt förekommande sjukdomar, smärta och behandling. Behandlings metoder som används av oss är följande: upprepane botulinumtoxin injektioner, operationer med senförlängningar och transfereringar, ortosbehandling och träning.

Syfte: Vi vill ta reda på vilka mättningsverktyg som är bäst för bedömning av hur handstatus och handfunktion utvecklas i samband med botulinumtoxin behandlingar eller operativa ingrepp i övre extremiteter.

Metod: Vi analyserar data som insamlats av oss de senaste tio åren för att se eventuella förändringar i handfunktion hos barn som blivit bedömda och behandlade hos oss. Vi tar reda på vilka bedömnings instrument som ger oss adekvat information om handfunktion och vilka faktorer som har störst betydelse för att få bästa effekt av den behandling vi ger.

Nuläge/resultat: Vi har samlat resultat av botulinumtoxinbehandlingar och operativa ingrepp på 101 barn och unga vuxna. Vi vet nu vilka bedömningsverktyg vi har nytta av vid olika CP diagnoser. Vi vet när bedömningarna ska göras för att kunna avgöra effekter av behandling samt ta beslut om eventuella förändringar i behandlings rutiner.

Slutsats: Eftersom data är under bearbetning är det för tidigt att ange slutsatser.

Abstract nr: 62

Utvecklingsarbete av föräldrautbildningar inom Bou i Skåne.

Jenny Lönnberg¹, Lena Berndtsson Arrnyd²

¹⁾ , Malmö ²⁾ Bou Malmö

Bakgrund

Barn- och ungdomshabiliteringens arbete består ofta av att ge stöd till föräldrar i olika former (individuellt och i grupp). Detta innebär bl.a. för vår del att sprida vår kunskap i syfte att skapa förståelse för barnets/ungdomens svårigheter och hur man som förälder kan utveckla styrkor. Föräldralärande är således en del av vårt arbete som ofta ligger utanför vår yrkesspecifika kompetens.

Under hösten 2011 har vi genomfört en litteraturoversikt som berör vuxenlärande och då med särskilt fokus på framgångsrika principer för lärande.

Syfte

Syftet med projektet har varit att genomföra en litteraturoversikt som berör vuxenlärande. Vi har utgått ifrån frågeställningen: Hur skapas en gynnsam lärandesituation vid en föräldrautbildning?

Metod

I arbetet har vi sökt artiklar i databaserna ERIC och Cinahl. Inklusions- och exklusionskriterier har upprättats. 10 artiklar har sedan granskats.

Nuläge/Resultat

Resultatet av artiklarna visar att man bör planera föräldrautbildningar utifrån att föräldrar lär sig på olika sätt, metoderna bör således varieras utifrån de skilda behoven. Föräldrarna bör ses som en jämlika samarbetspartner som bidrar med kunskap, utbildaren bör utgå ifrån föräldrarnas erfarenheter och föräldern bör vara redo och motiverad för att gå en utbildning. Utbildaren måste ha goda ämneskunskaper och ha ett intresse och kompetens inom vuxenlärande.

Slutsats

Vi tänker förmedla resultaten vid en en-dagsutbildning för medarbetare inom BoU i Skåne under våren 2012 och därmed ge medarbetare tillfälle att utveckla sin undervisning i enlighet med de goda principerna för vuxenlärande. Utveckling kring vuxenlärande och verksamhetens kunskapsöverföring kan bidra till att uppnå målen kvalitet, tillgänglighet och effektiva processer.

Abstract nr: 67

"Äta bör man annars dör man" Nutritionsutredning på Regionhabiliteringen

Agneta Rubensson¹, Helena Bergström², Eva Wallander², Anette Ekelund², Karin Lindh², Kristina Svensson², Yvonne Johansson²

¹⁾ Regionhabiliteringen DSBUS Göteborg, Göteborg ²⁾ Regionhabiliteringen

Bakgrund:

Nutrition är ett stort, underskattat problem hos många barn med neurologiska funktionsnedsättningar. Studier visar att minst 1 av 10 barn med funktionsnedsättning lider av undernäring. Våra kliniska erfarenheter är att betydligt fler barn har nutritionssvårigheter och att problematiken är mångfacetterad. Svårigheter kan vara ätovilja, onormalt lång matningstid, sensorisk överkänslighet, motoriska ät- och sväljningssvårigheter, vilket sekundärt påverkar bl.a. den kognitiva och motoriska utvecklingen. Vid nutritionssvårigheter tenderar måltiderna att kretsa kring maten, hur mycket och vad barnet har ätit. Måltiden blir en maktkamp mellan barn och föräldrar istället för en social samlingspunkt. Vad gör man inte för att locka barnet att äta? För att möta problematiken har Regionhabiliteringen sedan 2009 ett tvärprofessionellt nutritionsteam som komplement till barnets habilitering.

Syfte:

Att med ett tvärprofessionellt arbetssätt där teamet tillsammans med familjen tar reda på och beskriver problemen kring barnets hela matsituation. Förslag ges och möjliga förändringar provas som syftar till att stärka barnets och föräldrarnas tilltro till den egna förmågan.

Metod:

En utredning pågår under en tvåveckorsperiod då matsituationens alla delar blir belysta. Det innefattar motoriska och sensoriska förutsättningar för ät- och sväljfunktion, energi- och näringsbehov, mag-tarmfunktion samt kommunikation och samspel. Problemidentifiering sker utifrån ett tvärprofessionellt perspektiv. Måltiderna filmas och utgör ett diskussionsunderlag med föräldrarna där det positiva lyfts fram och svårigheter analyseras. I utredningen ingår även matrelaterad lek och rörelselek.

Nuläge:

22 utredningar har genomförts sedan 2005. Resultaten i utredningarna har inneburit ett förändrat synsätt på svårigheterna, vilket leder till ändrade arbetssätt och förhållningssätt för omgivningen.

Abstract nr: 69

Timing-träning av barn och ungdomar med cerebral pares

Anna-Maria Johansson¹, Erik Domellöf², Louise Rönnqvist²

¹⁾ Umeå universitet, Umeå ²⁾ Umeå universitet, Institutionen för psyk

Bakgrund:

Personer med cerebral pares (CP) har ett varaktigt behov av habiliteringsåtgärder för att upprätthålla och förbättra sensomotorisk funktion. Det finns ett stort antal åtgärdsprogram varav ett fåtal är vetenskapligt utvärderade. Interactive Metronome (IM) är en multimodal träningsmetod vars effektivitet till viss del evaluerats. Metoden bygger på rytmisk aktivering av rörelser som synkroniseras med en auditiv och visuellt presenterad signal där feedback ges löpande.

Syfte:

Att undersöka effekter av IM-träning hos barn och ungdomar med CP på motorisk funktion och självrapporterad upplevd förändring i tonus, spasticitet och hand/arm funktion i vardagliga handlingar.

Metod:

Fem barn och ungdomar med varierande grad av funktionsnedsättning deltog i studien. Deltagarna genomförde ett 12 sessioner/4 veckor långt individuellt anpassat IM program vilket inkluderade bi- och unilaterala rörelser med armar/händer och ben/fötter. Kort- och långtidseffekter på arm/hand motorik studerades genom optoelektronisk rörelseregistrering (240Hz, ProReflex, Qualisys Inc.), timing förändring, samt med ett frågeformulär gällande upplevd förändring i arm/hand funktion.

Nuläge/Resultat:

De flesta deltagarna visade på förändringar i organiseringen av målinriktade arm/hand rörelser på ett sätt som tyder på ett energisnålare utförande. Deltagarna med hemiplegisk CP hade stabilare och tydligare förändringar i timing och motorisk funktion jämfört med de med diplegisk CP och komorbiditet. Dock rapporterade enbart deltagarna med svårare funktionsnedsättning en upplevd funktionell förbättring. En randomiserad fall-kontroll uppföljningsstudie planeras där bl.a. funktionell hjärnabbildning inkluderas.

Slutsats:

De observerade och självupplevda förändringarna i motorisk kontroll som observerats i denna studie är lovande. Det finns ett behov av uppföljningsstudier där både bakomliggande neurala mekanismer undersöks och generaliserbarheten av effekter utvärderas.

Abstract nr: 71**Unga Mentoror - ett utmärkt stöd**

Helena Rydberg¹, Björn Jönsson², Kent Ahlqvist³, Thomas Larsson⁴

¹⁾ Rehabilitering & Hjälpmedel Region Skåne, Helsingborg ²⁾ Unga Funkisar i Skåne ³⁾ Barn-och Ungdomshab Kristianstad ⁴⁾ Barn-och Ungdomshab Lund

Bakgrund

Föreningen Unga Funkisar initierade 2009 idén om Unga Mentoror och startade ett samarbete med Barn- och ungdomshabiteringen (Bou) och Vuxenhabiteringen i Skåne. De unga vuxna ville genomföra ett projekt om mentorskap där de kunde dela med sig av sin egen unika erfarenhet, och vara en inspirationskälla för barn och tonåringar med funktionsnedsättning.

Syfte

Syftet är att ge unga vuxna, 18 – 35 år, möjlighet att utvecklas genom sin roll som mentor samt att ge barn och tonåringar, 10 -19 år, oavsett funktionsnedsättning, möjlighet att få en förebild och mentor.

Metod

Rekrytering av mentoror och adepter har främst skett via Vuxenhabiteringen, Bou och föreningen Unga Funkisar. Mentororna har gått en förberedande mentorskurs och därefter fått regelbunden handledning. Ledarna för mentorskursen har ansvarat för att matcha mentor och adept med varandra. Mentorskapet pågår under ett år, då mentor och adept träffas ca 1 gång/månad. Innehållet i träffarna varierar beroende på intressen men det är viktigt att det finns tillfällen till samtal.

Nuläge/Resultat

Två mentorskurser har hittills genomförts, en för unga vuxna med rörelsehinder och en för dem med neuropsykiatrisk diagnos. Sex mentorskap från den första gruppen är igång, den andra gruppen ännu är i startgrupparna. Fyra adepter står i kö i väntan på en mentor.

Slutsats

De unga vuxna har varit positiva till att träffas på mentorskurserna och alla utom en har velat påbörja uppdraget som mentor direkt. Utvärdering av enskilda mentorskap har ännu inte hunnit göras. Framöver kommer även mentorsverksamhet inom målgrupperna synnedsättning och utvecklingsstörning komma igång.

Abstract nr: 72**Delaktighet i fysisk aktivitet hos barn och ungdomar med cerebral pares**

Katarina Lauruschkus¹, Lena Westbom², Inger Hallström³, Philippe Wagner⁴, Eva Nordmark³

¹⁾ Medicinska fakulteten, Lunds universitet, Lund ²⁾ Barn-och ungdomshabiteringen ³⁾ LU, Hälsa, vård och samhälle ⁴⁾ RC Syd. Nationellt centrum för kvalitets

Bakgrund. Barn med cerebral pares (CP) är mindre fysiskt aktiva än barn utan funktionsnedsättning. Vanliga funktionella begränsningar för vuxna med CP är smärta, utmattning, försämrad gångförmåga och balans. Tidig introduktion till fysisk aktivitet och aktiv livsstil är angeläget för att främja den fysiska och psykiska hälsan.

Syfte. Avsikterna med studien var att beskriva deltagande i fysiska aktiviteter hos barn med CP i skolidrott, regelbunden fysisk fritidsaktivitet och fysioterapeutiska interventioner samt identifiera riskfaktorer för lågt deltagande i fysisk aktivitet.

Metod. En totalpopulation på 364 barn med verifierad CP i åldern 7-17 år, bosatta i Skåne, inkluderades i tvärsnittsstudien. Avidentifierade data inhämtades från databasen i CP Uppföljnings Program (CPUP). Olika riskfaktorer för låg fysisk aktivitet utvärderades med hjälp av en ordinal regressionsmodell.

Resultat. Grovmotorisk funktion har enligt Gross Motor Function Classification System Expanded & Revised klassificerats i fem nivåer. Chansen att delta i skolidrott var signifikant lägre för barn med den svåraste graden av grovmotorisk funktionsnedsättning (GMFCS-E&R nivå V), medan åldersgrupp 7-11 år eller fetma ökade chansen signifikant för högt deltagande i skolidrott. GMFCS-E&R nivå III eller undervikt minskade chansen signifikant att delta i regelbundna fysiska fritidsaktiviteter. Fysioterapeutiska insatser ökade signifikant i samband med svårighetsgraden av grovmotorisk funktionsnedsättning, utvecklingsstörning var däremot en oberoende riskfaktor för färre fysioterapeutiska insatser. Kön eller epilepsi påverkade inte oddsen för deltagande i fysiska aktiviteter.

Slutsats. Vid hälsobefrämjande arbete för ökad fysisk aktivitet behöver särskild uppmärksamhet riktas på skolidrott och fysiska fritidsaktiviteter, i synnerhet för barn med svåra grovmotoriska, kognitiva begränsningar och/eller undervikt.

Abstract nr: 73

Framåt Marsch- på väg in i vuxenlivet

Elisabeth Bergqvist¹

¹⁾ *Region Skåne habilitering och hjälpmedel, Hässleholm*

Bakgrund

En målsättning för Barn- och ungdomshabiliteringen i Region Skåne är att på olika sätt stödja ungdomars transition från barn till vuxna. I det Nationella habiliteringsprogrammet för att understödja vuxenblivandet konstateras att ungdomar med en funktionsnedsättning ofta har svårare att hantera sin frigörelseprocess än ungdomar utan funktionsnedsättning. Det beror dels på att de har ett större behov av ett fungerade samhällsstöd samt att de är mer beroende av omgivningen för stöd i vardagliga aktiviteter.

Syfte

Prova om en sommarkurs med efterföljande temakvällar kan fungera som stöd i övergången från ungdom till vuxen. Testa om det finns en positiv effekt av att blanda ungdomar med olika diagnostyper i en intervention där mycket handlar om att diskutera tillsammans i grupp. Utforma en pedagogisk kursplan så att insatsen kan implementeras på andra enheter inom Bou i Region Skåne.

Metod

Sju ungdomar 13-18 år med lindrigutvecklingsstörning och/eller rörelsehinder och/eller neuropsykiatriska funktionsnedsättningar deltog i kursen. Projektet utgick utifrån arbetsmaterialet: Jag gör så att det händer, med teman som skola, lär känna dig själv, kompisar, hemliv mm. Kursen var fem dagar på sommarlovet och fem träffar under hösten. Kursen avslutades med att varje ungdom formulerade nya mål i deras habiliteringsplanering.

Nuläge/ resultat

Ungdomarna kan idag tydligare uttrycka sina behov av stöd vilket ger bättre förutsättningar för delaktighet. Insatsen har utvärderats med stöd från FoU-enheten.

Slutsatser

Deltagarna uttryckte att det varit bra att diskutera i grupp, utbyta erfarenheter med varandra, veta mer om sin diagnos, få förståelse för att andra kan ha liknande problematik.

Abstract nr: 74
FÖRÄLDRAR OM TIDIGT STÖD
- när spädbarnet har en funktionsnedsättning

Marie Öste¹, Nina Dahlbeck², Anita Gyllenstein², Ylva Hermansson²

¹⁾ *Stockholms läns landsting, Stockholm* ²⁾ *Tittut*

FÖRÄLDRAR OM TIDIGT STÖD
- när spädbarnet har en funktionsnedsättning

BAKGRUND

Spädbarnsverksamheten Tittut, Habilitering&Hälsa, Stockholms Läns Landsting är unik i sitt slag. Den vänder sig till föräldrar till de allra minsta barnen med sjukdom eller skada som ger upphov till funktionsnedsättning.

SYFTE

Spädbarnsverksamheten Tittuts övergripande mål är att underlätta anpassningen till familjens nya situation. Det centrala i arbetet på Tittut syftar till att stötta föräldrar som fått ett svårt besked. Syftet med utvärderingen är att utforska vad föräldrarna upplever som verksamt stöd.

METOD

Tittut erbjuder familjerna tid och rum i en vardagsnära behandling. Verksamheten hyser stor tillit till föräldrars och barns inneboende styrka. De flesta familjerna kommer till föräldrabarn-grupperna och får då möjlighet att dela både glädje och sorg med andra familjer. Barnen ses som en del av familjernas sociala system, men också som egna personer med egna behov. Några föräldrar kommer också på enskilda besök för att få prata om sin egen situation.

10 års skriftliga föräldrautvärderingar av denna verksamhet har sammanställts, identifierats och analyserats i samverkan med forskningsledare på FoUU.

RESULTAT

Utvärderingen visar att de faktorer som underlättat för familjerna är att kontinuerligt och under längre tid, få möta andra familjer i liknande situation. Strukturen, bemötandet, personalens kunskap och erfarenhet spelar stor roll för föräldrarnas välbefinnande och anpassning till den nya familjesituationen.

SLUTSATS

Tittut har under många år fått mycket positiv respons på verksamheten från både föräldrar och professionella, och vill därför gärna presentera arbetssättet och den aktuella rapporten.

Abstract nr: 75
Omvårdnad vid flerfunktionshinder

Ann-Kristin Ölund¹

¹⁾ *Sunderby sjukhus, Luleå*

BAKGRUND:

Vid flerfunktionshinder är en mångfacetterad problematik sammanvävd i personens liv. Kunskapsutveckling och nya behandlingsmetoder har medfört ökad överlevnad även för dem med svåra hjärnskador. Barn, ungdomar och vuxna med flerfunktionshinder är helt beroende av andra personer. För att en god omvårdnad ska kunna ges behöver närstående få god kunskap förmedlad av olika professioner. Ett sätt att tillgodose kunskapsbehovet är genom en handbok i omvårdnad vid flerfunktionshinder.

SYFTE: Syftet med handboken är att sprida kunskap om och förståelse om flerfunktionshinder och att visa att mycket går att göra för att ge dem möjlighet att leva ett så bra liv som möjligt.

METOD:

Habiliteringen arbetar tvärprofessionellt i nära samverkan med närstående. Detta avspeglar sig i bokens innehåll. Handboken förmedlar kunskap och erfarenheter vi i dag har i omvårdnad av personer med svåra flerfunktionshinder.

RESULTAT:

Handboken* vänder sig till föräldrar, närstående, assistenter, habiliterings- och vårdpersonal och andra som träffar dessa personer. Boken kan bli användbar i utbildning och handledning. De aspekter jag belyser har sin bakgrund i kunskap och erfarenheten med barn och ungdomar. Mycket går att applicera även på en vuxen person med motsvarande problem.

SLUTSATS:

Föreläsningen belyser hur de olika funktionsnedsättningarna påverkar varandra. Utgångspunkt är ät- och näringsituationen eftersom den problematiken inbegriper både andning, sömn, mag/tarmfunktion, motorik etc. Jag vill förmedla nödvändigheten av kunskapsöverföring och ett tvärprofessionellt arbetssätt i omvårdnad vid flerfunktionshinder och rikta mig till alla yrkesprofessioner inom habilitering.

*Handbok i omvårdnad vid svåra flerfunktionshinder, Ölund, Ann-Kristin, Gothia 2011

Abstract nr: 78
SUF-Hässleholm. Samverkan - Utveckling- Föräldraskap ur ett familjeperspektiv

marianne lundquist öhrn¹, Birgitta Johansson²

¹⁾ *Region Skåne. Habilitering & Hjälpmedel, Kristianstad* ²⁾ *Region Skåne, Habilitering & Hjälpmedelen*

Projekt SUF-Hässleholm.

Projektet har varit ett treårigt projekt mellan samverkanspartnerna FUB- Hässleholm och Vuxenhabiliteringen, Nordöst, Region Skåne. Det har till största delen varit finansierat av Arvsfonden.

Syfte: Målet har varit att uppnå en bättre livskvalitet för barn och vuxna i familjer där någon av föräldrarna har en utvecklingsstörning. Delmålet projektet har varit att göra en kartläggning av familjerna, att bilda samtalsgrupper, att verka för att barn och föräldrar får det stöd av kurator/coach de behöver och söka samverkan med andra professionella aktörer. **Metod:** En samtalsgrupp har varit i gång sedan september 2009. Tyvärr har denna inte fortsatt efter projektets avslutande. Inventeringen visar att det i Hässleholms kommun finns ett femtiotal föräldrar och ett hundratal barn som har föräldrar med utvecklingsstörning.

Behoven av motivationsarbete och stöd har varit mycket stora. Trots stark lagstiftning omkring både barnen och föräldrarna ser det ut som om behövliga insatser inte ges. Helhetsperspektiv på familjen och insatserna saknas. Under projektets gång har vi startat en SUF-konsultationsgrupp. **Resultat:** Genom vårt projekt har vi sett ett stort utanförskap hos de här familjerna, ett utanförskap som funnits i flera generationer. Fattigdom, dåliga bostäder, kriminalitet, våld och ohälsa är vanligt förekommande. Behov av motivationsarbete och stöd till den enskilda personen och lotsa henne/honom rätt verkar vara ett stort och viktigt område. Pappornas/männens roll är marginaliserade och behöver belysas. Förebyggande arbete omkring relationer och sexualitet är sällsynt när skolan avslutats. Metoder som behövs i dessa familjer används inte. Vi har också sett brist på samverkan och dålig tajmning av insatser.